

О.І. ВАЛОВОЙ, д-р техн. наук, проф., М.О. ВАЛОВОЙ, канд. техн. наук, доц.,
В.С. МЯЗИНА, бакалавр
Криворізький національний університет

ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНИМИ ВІДХОДАМИ ТА ЇХ ПОВТОРНОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Із метою реалізації Національної стратегії управління відходами до 2030 року (дод. Р) Кабінет Міністрів України затвердив Національний план управління відходами, який визначає комплекс конкретних суспільно-політичних, інституційних, організаційно-технічних, регуляторних і технологічних заходів. У цьому документі визначено відповідальних виконавців, строки реалізації заходів, джерела та обсяги фінансового забезпечення, а також механізми контролю та моніторингу результатів реформування у сфері поводження з відходами. Особлива увага приділяється формуванню сучасної системи управління відходами, що відповідає європейським стандартам і принципам сталого розвитку.

Для практичної реалізації законодавчих положень розробляються регіональні плани управління відходами, які після погодження та затвердження у профільних міністерствах стають основою для фінансування відповідних програм з державного та місцевих бюджетів. Такі плани враховують специфіку регіонів, зокрема рівень урбанізації, обсяги утворення відходів, наявність інфраструктури та економічні можливості територіальних громад. Важливою складовою є також залучення інвестицій, у тому числі приватних, для створення сучасних підприємств з перероблення та утилізації відходів.

Регіональний план розробляється у контексті Рамкової директиви про відходи (№2008/98/ЄС), яка передбачає охоплення системою управління відходами всієї території держави. Ця директива є орієнтиром для України і встановлює ієрархію пріоритетів поводження з відходами: 1) запобігання утворенню; 2) підготовка до повторного використання; 3) перероблення; 4) інші види утилізації, зокрема отримання енергії; 5) видалення на полігонах. Дотримання цієї ієрархії дозволяє мінімізувати негативний вплив відходів на довкілля та підвищити ефективність використання ресурсів.

Особливе місце у системі управління відходами займають будівельні відходи, обсяги яких зростають у зв'язку з активізацією будівельної діяльності, реконструкцією інфраструктури та відновленням пошкоджених об'єктів. До таких відходів належать бетон, цегла, метал, деревина, скло, асфальт та інші матеріали. Рациональне управління будівельними відходами дозволяє зменшити навантаження на полігони, скоротити використання природних ресурсів і знизити витрати на будівництво.

Перспективним напрямом є впровадження технологій рециклінгу будівельних матеріалів, зокрема дроблення бетону та цегли з подальшим використанням отриманих матеріалів як вторинного заповнювача для бетонів або основ дорожніх покриттів. Важливим є створення спеціалізованих підприємств і майданчиків для сортування та перероблення будівельних відходів, що сприятиме формуванню замкнутого циклу використання ресурсів.

Незважаючи на позитивні тенденції, в Україні існує низка проблем у сфері управління будівельними відходами, зокрема недостатній рівень сортування, відсутність розвиненої інфраструктури перероблення, обмежене фінансування та низький рівень впровадження інноваційних технологій. Подолання цих проблем потребує комплексного підходу, який включає вдосконалення законодавства, стимулювання інвестицій, розвиток ринку вторинних матеріалів і підвищення контролю за поводженням з відходами.

Таким чином, перспективи управління будівельними відходами в Україні пов'язані з переходом до циркулярної економіки, у якій відходи розглядаються як цінний ресурс. Реалізація відповідних стратегій і програм дозволить не лише зменшити екологічне навантаження, але й створити нові економічні можливості, підвищити ефективність використання матеріалів та забезпечити сталий розвиток будівельної галузі.

Список літератури

1. Колодійчук І. А. Формування територіально збалансованих систем управління відходами: регіональний вимір: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2020. 524 с.